

'Ελευσινιακῆς νεκροπόλεως ἀνασκαφαῖς ὑπὸ Α. Δημᾶ.

25

Πάσα ἐστία πρωτογόνου κατοικίας ἔνεκα τοῦ προορισμοῦ αὐτῆς ἔχει ὡρισμένα τινὰ καὶ ἀπαρά-
τητα χαρακτηριστικά, ἄπινα μέλλουσιν ἀναγκαῖως
νὰ εἴνε κοινὴ κατὰ πάντα χρόνον καὶ νὰ φαίνωνται
κατὰ τὴν ἀνασκαρφήν, ἐάν ἡ καταστροφὴ τῶν λειψά-
νων αὐτῆς δὲν εἴνε πολὺ μεγάλη. Οὕτω λ. χ. ἐν τῇ
ἐστίᾳ τῶν κατοικιῶν καίεται πῦρ συγνότατα μὲν
καὶ ἐνίστε ἀδιαλείπτως, ἀλλὰ πάντοτε σχετικῶς
διλίγον. "Ἐνεκκ τούτου εἴνε ἀναπόρευκτον νὰ κα-
ταλείπωνται πάντοτε ἡμίκαυστά τινα μέρη τῶν
ξύλων ἐν τῇ τέφρᾳ. "Ἐπειτα ἐπειδὴ ἐκ τῆς ἐστίας
τὸ πῦρ δύναται νὰ μεταδοθῇ εἰς τὰς ἐν τῇ κατοι-
κίᾳ ἀποτεθειμένας ζωωτοροφίας καὶ τὰ εὑφλεκτα
οἰκιακὰ σκεύη καὶ ἔπιπλα, παρακαλεῖ δὲ καὶ τὰς
κινήσεις τῶν ἐνοικούντων καὶ ἐν γένει τὴν ὑπ' αὐ-
τῶν χρήσιν τῆς οἰκίας, περιορίζεται κατ' ἀνάγκην
ἡ ἐστία εἰς δυον τὸ δυνατὸν μικρότατον γάρων
καὶ τοποθετεῖται εἰς ἄκρων τι τοῦ οἰκήματος παρὰ
τὸν τοῖχον, μόνον δὲ ἐν εὐρυχώροις μεγάροις ἢ ἐν
πολὺ ψυγροῖς κλίμασι κεῖται ἐν τῷ μέσῳ. "Ἐπειδὴ
δὲ πρὸς περιορισμὸν τοῦ γάρου τῆς ἐστίας ἡ τέ-
φρα σαρουμένη συλλέγεται ἐκ τῶν πέριξ πρὸς τὸ
ώρισμένον διὰ τὴν ἐστίαν μέρος, ἐπιρρίπτονται δὲ αὐ-
τόθι διὰ τὸ προγειρότερον καὶ γάμματα σαρούμενα
ἐκ τῆς οἰκίας ἢ ἄλλαι ἀκαθαρσίαι, συμβάνειν
ἡ τέφρα οὐδέποτε δύναται νὰ εἴνε καθαρά, εἰμὴ
κατὰ μικρὸν μόνον μέρος, κατὰ τὸ πλεῖστον δὲ εἴνε
ἀκαθαρτος καὶ ἀνάμικτος μετά γωμάτων. Ἀλλὰ
καὶ ἀν ὑποτεθῇ ὅτι ἀνθρώποι μηδαμῶς φροντίζον-
τες περὶ τῆς καθαριότητος καὶ τῆς οἰκιακῆς εὐ-
ζωίας δὲν σαροῦσι τὴν τέφραν οὐδὲ περιορίζουσι
τὸν γάρον τῆς ἐστίας, πάλιν καὶ τότε ἡ τέφρα,
ὅταν διασπαρῇ εἰς μεγάλην ἔκτασιν, θὰ πατήσῃ
ὑπ' αὐτῶν κατ' ἀνάγκην καὶ θὰ ἀναμιγνύεται μετά
γώματος.

Πρὸς ταῦτα ὅμως οὐδαμῶς συμβιβάζονται τὰ
ὑπ' ἐμοῦ ἐν ταῖς πυραῖς τῆς Ἔλευσινιακῆς νεκρο-
πόλεως παρατηρηθέντα. Πρῶτον μὲν οὐδέποτε
παρετηρήθη ὅτι πυρά τις εἶγεν ἐπίτηδες τοποθε-
τηθῇ εἴτε παρὰ τοῖχον εἴτε ἐν τῷ μέσῳ οἰκήμα-
τος¹, ικαναὶ δὲ ἐξ αὐτῶν ὡς αἱ ὑπὸ τὰ τοιχάρια
Ζ, Ζ', Ζ'', Ζ''' εὐρεθεῖσαι, αἱ ἐντὸς τοῦ κτιρίου Α
βαθύτατα ἐπ' αὐτοῦ τοῦ βράχου κείμεναι πυραὶ

¹ Ἐφημ. Ἀργ., 1898 σελ. 43.

40, 44 καὶ 59 καὶ ἡ ὥστερον ἀνασκαρφεῖσα LXVII,
ἔκειντο βαθύτερον πάντων τῶν πέριξ τοιχαρίων,
ἐπομένως δὲν ὑπάρχουσι τοῖχοι, πρὸς οὓς
νὰ θεωρηθῶσι σχετικοί². Πῶς λοιπὸν αἱ πυραὶ
αὗται δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἐστίαι κατοι-
κιῶν, ἀροῦ δὲν ὑπάρχουσι τοῖχοι τῶν οἰκημά-
των, εἰς τὰ ὄποια δῆθιν ἀνήκον αὗται; "Ἐπειτα τὸ
μέγεθος τῶν προϊστορικῶν πυρῶν, δισκις ἡτο δυ-
νατὸν νὰ παρατηρηθῇ, ἡτο τοσοῦτον μέγα, ὥστε
πρέπει νὰ θεωρηθῇ διλως ἀδύνατον ὅτι εἴνε ἐστίαι
οἰκιῶν, πολλάκις δὲ ἡ γῆ περὶ αὐτὰς καὶ ὑπ' αὐ-
τὰς φαίνεται μέχρι πάχους 0,20 τοσοῦτον ισχυ-
ρῶς κατακεκαυμένη, ὥστε εἴνε διλως ἀδύνατον νὰ
ὑποτεθῇ ὅτι τὸ ἐν τῇ ἐστίᾳ κυιόμενον διλίγον πῦρ
ἡδύνατο νὰ παραγάγῃ τοισθιν τοποτέλεσμα³.
Ἐνίστε παρετηρήθη ὅτι καὶ ἡ ὑπεράνω τῆς τέ-
φρας γῆ ἡτο ὁσαύτως καὶ αὐτὴ ισχυρῶς κατα-
κεκαυμένη, ὅπερ εἴνε διλως ἀσυμβίβαστον πρὸς
τὴν ὑπόθεσιν ὅτι ἡ τέφρα ἀνήκειν εἰς ἐστίαι οἰ-
κήματος ἡ προήργετο ἐκ πυρκαϊκῆς οἰκίας, ἡ μόνη
δὲ πιθανὴ ἐξήγησις εἴνε ὅτι ἐπὶ τῆς φλεγομένης
ἀνθρακίας ἐπερρίφθη γῆ πρὸς κατασκευὴν τύμπου.
Ἡ πυρὰ 34 εἶχε διάμετρον 2 μ., ἡ πυρὰ 64 εἶχε
μῆκος τούλαχιστον 6 μ. καὶ πλάτος 1,20-1,70,
ἡ πυρὰ 20 ἐξετένετο εἰς μῆκος 4-5 μ., τῶν
πυρῶν LXVI καὶ LXVII ἡ διάμετρος ἡτο περίπου
8 μ., ἡ πυρὰ XXIX ἐξετένετο εἰς μῆκος 7 μ.,
ὡς ἐπίσης καὶ ἡ πυρὰ XXX, ὁσαύτως δὲ πολὺ
μεγάλαι ἦσαν καὶ αἱ πυραὶ 56, LXX, LXXX,
LXXXI καὶ ἄλλαι⁴. Τοιοῦτον μέγεθος νομίζω
ὅτι οὐδέποτε δύναται νὰ ἔχῃ ἐστία ιδιωτικῆς κα-
τοικίας, καὶ μάλιστα πενιχρούστης, ἀλλὰ καὶ ἀν
ὑποτεθῇ ὅτι ἡδύνατο νὰ εἴνε τοσοῦτον μεγάλη,
τότε οὐδέποτε θὰ συνέβαινε νὰ εἴνε ἡ τέφρα λευκο-
τάτη καὶ καθαρωτάτη, διότι θὰ ἡτο ἀδύνατον νὰ μὴ
πατήσῃ τὸ πῦρ τῶν ἐνοικούντων, οὐδὲ θὰ ἐφαίνετο
ἐν ταῖς περισσοτέραις τῶν πυρῶν ὅτι μόνον ἀπαξ
εἶγε κακὴ πυρὶ ἔκει⁵. Τί δὲ πρέπει νὰ λεγθῇ περὶ
τοῦ μεγίστου στρώματος τέφρας LVI, ἔχοντος
μῆκος μὲν ὑπὲρ τὰ 12 μ., πλάτος τούλαχιστον

² Ἰδε ἀνωτέρω σελ. 26 καὶ 116 καὶ Ἐφ. Ἀργ., 1898 σελ. 61 εξ.

³ Ἐφημ. Ἀργ., 1898 σελ. 68, 69, 73 εξ.

⁴ Ἰδε Ἐφημ. Ἀργ., 1898 σελ. 54, 64 ὑποσημ. 1, 69, 73, 81
καὶ ἀνωτέρω σελ. 3α, 15α, 16α, ...

⁵ Ἐφ. Ἀργ., 1898 σελ. 67 εξ. 73 εξ. 81.